Leto XVIII. V.b.b. Klagenfurt (Celovec), dne 27. julija 1938 St. 30.

Herrn Dr. Inkovnik Johann, Pfarrer, St. Johann, P. Weizelsdorf i. R. Ktn.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se „KOROSKI SLOVENEC". …ktringer-Ring 26.
Rokopisi naj pošiljajo na naslov: Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. Posamezna štev. 10 Rpf
Stane četrtletno: RM 1·—; celoletno: RM 4·—
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25·—; celoletno: Din. 100·—

Naša narodna zahteva.

Ob stoletnici znamenite Slomškove pridige v Blatogradu.

Nad uro hoda od Krive Vrbe proti severu leži v prijazni kotlinici trg Blatograd ali nemško: Moosburg. Obrobljajo ga na severu Tigrče (Tigring) in še višje zgoraj Trd (Feldkirchen), na jugu pa skrita za zeleno gorico Dholica (Techelsberg) in redka poreška naselja. Števila blatograška hišna in družinska imena, lepo slovensko cveneči nazivi poljan in goric in še redka slovenska govorica izumirajočega starega rodu dokazujejo slovensko poreklo sedanjega Moosburg-a. Blatograški župnik in zilski Slovenec Urban Jarnik je že bridko občutil žalostne posledice raznarodovanja svoje župnije in njene okolice in nemara je poznejši slovenski škof in tedanji spiritual celovškega bogoslovja Anton Martin Slomšek na njegovo pobudo v jeseni leta 1838 o priliki obiska svojega duhovnega sobrata v blatograški farni cerkvi govoril svoje znamenite besede o zvestobi do materine govorice. Takole je med drugim povedal:

„Kdor svoj materni jezik zavrže ter ga pozabi in zapusti, je podoben zmedenemu pijancu, ki zlato v prah potepta in ne ve, koliko škodo si dela. Slovenski starši, ki slovensko znajo, pa svojih otrok slovenskega jezika ne naučijo, so nehvaležni hišniki, ki svojim otrokom zapravljajo drago domačo svetinjo, slovenski jezik, ki so ga jim dali njihovi dedi. Podobni so taki očetje in matere slabim gospodarjem, ki svoje očetno gospodarstvo prodajo, drugo pohištvo kupujejo, poslednjič pa večjidel beraško palico najdejo.

Kar je oče dobrega od svojih starih sprejel, mora svojemu sinu zapustiti. Kar se je mati od svoje matere hvalevrednega naučila, bo zapustila svoji hčerki. Materni jezik je velika dota, ki smo jo od svojih staršev sprejeli. Dolžni smo materno besedo skrbno ohraniti, lepšati in svojim mlajšim zapustiti. O ljubi, lepi in pošteni slovenski jezik, s katerim sem prvič svojo mamo in dobrega ateja klical, v katerem so me moja mati učili Boga spoznavati, v katerem sem prvokrat svojega Stvarnika častil! Tebe hočem kakor najdražji spomin svojih rajnih starišev hvaležno spoštovati, te ohraniti, za tvojo čast in lepoto po pameti, kolikor premorem, skrbeti. V slovenskem jeziku bom svoje ljube brate in sestre Slovence najrajši učil in želim kot hvaležni sin svoje ljube matere, da, kakor je moja prva beseda slovenska bila, naj tudi moja poslednja beseda slovenska bo!"

Slomšek je držal svojo, v pridigi izpovedano obljubo. S svojimi knjigami, pesmimi, neštetimi nauki in pridigami in predvsem s svojim vzgledom je učil svoje rojake v lepi materini govorici, zanjo prenašal vse žrtve in natolcevanja, jo častil in gojil kot knez in škof lavantinski in izgovoril tudi svoje poslednje besede v svoji materinščini. Zaman pa so bila njegova in njegovih prijateljev prizadevanja, da priborijo slovenščini na Koroškem čast drugega deželnega jezika. Deželni stanovi in uradi so se krčevito branili priznanja, pozivi in pojasnila Slovencev v nemških listih in knjigah so ostali osamljeni in brez odmeva. Slovensko ljudstvo dežele je izprva samozavestno dvignilo glavo, tisoči in desettisoči so tedaj nastopili trdo pot borbe za pravico slovenskega jezika v šoli in javnosti in jo z nezmanjšano silo hodijo do danes, stoteri slovenskih rojakov pa so po neuspehih klonili glave, se predali malodušju ali celo prevzeli nizke očitke proti lastni govorici. Jarnik sam se ni mogel niti več v deželnem mestu otresti morečega vzdušja izza pastirovanja v Blatogradu in je zapisal besedo o jezikovni slovenski meji, ki se vsako stoletje za uro hoda pomakne bližje proti jugu.

Jarnik je imel prav. Kje so po stoletju slovenska naselja Poreče, Kriva Vrba, Blatograd, Tigrče, Gospa sveta, Otmanje, Mostič, Trušnje, Grebinj? Kje vasi celovške okolice: Št. Jurij na Pesku, Trnja ves, Otiče, Št. Jakob ob cesti, Goričica? Gospodarji vasi Hojovče v blatograški fari so se že pred leti zbali slovenskega naziva svojega naselja in zaprosili deželno vlado, naj njihovo vas prekrsti v „Hohenfeld", kar jim je oblast seve rada ugodila. In sedaj čakamo, da vložijo še gospodarji ostalih blatograških vasi Borovčice, Dole, Gorje, Goričica, Knežice, Krajnik, Pražinčice, Raznica, Zihpole, Zimislav in morda še Windischbach slično prošnjo za prekrstitev svojih selišč. Kaj naj tudi pomenijo slovenski nazivi ponemčenemu rodu, ki je po svoji in še po nemški krivdi pozabil govorico svojih dedov. Podoben je gospodarjem, ki svoje očetno gospodarstvo prodajo, drugo pohištvo kupijo, poslednjič pa večjidel beraško palico najdejo — bi jim ponovil veliki Slomšek in tako nazorno orisal bedo raznarodovanega rodu.

Svet bi nas moral prezirati, če bi postali boječi, kadar gre za najdražjo svetinjo vsakega naroda. Koroški Slovenci bi ne bili vredni velikega rojaka Antona Martina Slomška, ki je pred stoletjem v danes ponemčenem Blatogradu jasno in javno izpovedal svojo iskreno ljubezen do materne govorice.

Za vse ozemlje, koder je slovenščina še danes občevalni jezik v družinah in soseščinah, prijavljamo svoje zgodovinsko in kulturno pravo: **to ozemlje je** — izvzemši nemške otoke — **slovensko ozemlje.** Tisočletna zgodovina priča o njegovem slovenskem značaju, o njem pričajo stoletne knjige in spiski. O slovenskem značaju pričajo krajevna in družinska imena, predvsem pa priča o njegovem narodnostnem značaju tisočletna slovenska govorica, pesem in običaj. Mnogo, zelo mnogo se je doslej grešilo nad našim narodom — ne najzadnje z zlobno in nemške kulture nevredno dvojitvijo našega ljudstva v Slovence in „Windische". **V veri v boljše nemško poslanstvo in oprti na svojo zgodovinsko in kulturno pravo se obračamo do gospodarja naše dežele z željo, naj sankcionira naše narodno pravo s priznanjem enakopravnosti slovenske materine govorice v šoli in javnosti. Zvesti svoji državi in njenemu Führer-ju, lojalni v gospodarskem in socialnem sožitju z narodom-sosedom povzdigujemo ob stoletnici Slomškovega manifesta svoj glas za samobitno kulturno žitje vsega slovenskega naroda na Koroškem.**

„Padli so za svojo narodnost!"

Führerjev namestnik Rudolf Hess na spominski svečanosti v Celovcu.

Velika Nemčija je proslavila minulo nedeljo v Celovcu žrtve narodno-socialistične vstaje pred 4 leti. Več desettisoč ljudstva se je zbralo v deželnem mestu in navdušeno pozdravilo Führerjevega namestnika ministra Hessa, ki je z avstrijskim komisarjem Bürcklom, državnim namestnikom Seyss-Inquartom in pokrajinskimi vodji Vzhodne marke došel k spominskim svečanostim. Le-te so se vršile na trgu ob cerkvi sv. Duha, slavnostna tribuna je bila zgrajena na strehi bivše policijske jetnišnice, med gosti pa so bili tudi ožji sorodniki 13 usmrčenih narodnih socialistov. Minister Hess se je v svojem govoru uvodno spomnil tisočletnega boja nemškega ljudstva za Veliko Nemčijo in izrednih žrtev za ta visoki cilj ter hvaležno omenjal tudi žrtve nemških žen in mladine za zedinjenje nemške domovine. S povzdignjenim glasom je Führerjev namestnik poudaril:

„Ne za gmotni dobiček, bogastvo ali zavojevanja so padle naše žrtve. Naši možje so padli za svojo narodnost. Ničesar drugega ne zahteva naš narod od sveta, kakor pravico svojega obstanka. Zemlja, na kateri živi, mora biti resnično njegova! Za svoj obstanek se je nemški narod boril in se bo boril. Tudi danes pa Nemci ne mislimo na to, da bi si prisilno osvojili tujo narodnost. To je Führer opetovano naglasil. Nočemo pa v naših mejah izgubiti nemške narodnosti, za katero smo doprinesli toliko žrtev. To smo dolžni našim mrtvim!"

Minister je svoj govor zaključil s pozivom k hvaležni udanosti Führerju Velike Nemčije. Zvestobo naroda je tolmačil pokrajinski vodja Koroške, minister Klausner. Sledila je na Adolf-Hitlerjevem trgu defilacija čet. Popoldne istega dne so bili v deželni hiši svečano zapriseženi pokrajinski vodje Vzhodne marke.

Dr. Stojadinovič — petdesetletnik! Minuli teden je slavil svoj 50. rojstni dan min. predsednik kraljevine Jugoslavije dr. Milan Stojadinovič. — K jubileju mu je izrazil brzojavne čestitke tudi Führer in kancler Adolf Hitler, nemški časopisi pa so priobčili o jubilantu simpatične članke.

Zakona o obvezni državni obrambi. Že pred tedni je izšel v naši državi zakon, po katerem je vsak državljan obvezan, da v slučaju potrebe prevzame poverjeno mu službo pri obrambi države. S 13. julijem je v veljavi še drug zakon, po katerem so vsi državljani obvezani, da v slučaju potrebe dovolijo državi oz. vojaškemu poveljstvu uporabo predmetov ali pravic, ki so njihova lastnina. Predvsem je pri tem mišljena oskrba vojaštva z živežem, stanovanjem, krmo, vozovi, vprego itd. Lastnik sme za to zahtevati primerno odškodnino. Novi zakon izhaja iz načela, da je obča korist pred zasebno koristjo.

Sijajna zmaga slovenskih telovadcev v Franciji. V francoskem mestu Blois so se minuli teden vršile mednarodne telovadne tekme, ki jih je priredila francoska katoliška telovadna zveza. Tekem se je udeležilo tudi jugoslovansko zastopstvo, v katerem je bilo tudi več Slovencev. Tekmam je prisostvovalo nad 50.000 oseb, ki so posebno goste iz ugoslavije navdušeno sprejemale. — V mednarodnem desetero- in peteroboju sta zmagala Slovenca Varšek in Hvale ter zasedla prvi mesti. Zmaga priča o odlični višini slovenskih telovadcev.

Sudetsko-nemška spomenica, izročena praški vladi 7. julija, je našla po ovinkih pot v javnost in je danes predmet časopisnih in ustmenih razprav. Nemške zahteve so zajete v 14 točk, izmed katerih navajamo nekatere glavnejše: Nemci zahtevajo predvsem polno enakopravnost s Čehi in zato terjajo preureditev državnega ustroja. Preurediti je treba postavodajo in upravo, na novo urediti eksekutivno oblast, preosnovati upravne oblasti. V nemških krajih smejo uradovati samo nemški uradniki. Pri vseh sodnijah morajo biti nemški oddelki. Nemška narodna manjšina mora biti upoštevana pri sestavi državnega proračuna. Končno mora poravnati država vso škodo, ki jo je imela manjšina po agrarni reformi, visokošolskih postavah, manjšinskem šolstvu, po zakonih, zadevajočih češke legionarje, po sanacijah denarnih zavodov i. dr. Država mora končno nuditi polno jamstvo, da se v bodoče prepreči vsako raznarodovanje Nemcev v Čehoslovaški. — Sudetsko-nemška spomenica je vzbudila splošno pozornost.

Od madžarskega poseta v Rimu si nekateri listi mnogo obetajo. Predsednik madžarske vlade Imredy in zunanji minister Kanya sta imela dolge razgovore z Mussolinijem in grofom Cianom. Sluti se, da je igrala v razgovorih Jugoslavija posebno vlogo, ker jo smatrata Italija in Madžarska za srednico med Balkanom in Italijo ter njenih zaveznic. To se pravi, da kani Italija ožje sodelovanje s Podonavjem in Balkanom. Vsekakor so rimski razgovori vzbudili kopico domnev in slutenj, katerih resničnost bo potrdila ali zanikala šele dogledna bodočnost.

Prijateljstvo med Anglijo in Francijo je potovanje angleške kraljevske dvojice v Pariz močno utrdilo. Francija je priredila angleškima suverenoma veličasten sprejem in ju obdala s prisrčnostjo, kakršno razumejo podajati samo Francozi. Jasno je, da so se vzporedno z obiskom vršili tudi

razgovori politikov obeh držav. Listi soglašajo v sodbi, da je evropski mir v dobrih rokah. Spomladi vrne francoski predsednik obisk s posetom angleške prestolice. Medtem je prispel v London tudi zaupnik Führer-ja in kanclerja Hitlerja ter sporočil zunanjemu ministru nemške želje za ohranitev evropskega ravnotežja.

Dveletnica španske državljanske vojne. Minuli teden so nacionalni Španci proslavili dveletnico svoje vojne. Dne 1. julija 1936 so namreč častniki madridske policije po nalogu socialistično-liberalne vlade umorili nacionalističnega voditelja Calva Sotela, kar je dalo povod nacionalni revoluciji. Dne 16. julija je general Franco priletel s Kanarskih otokov v španski Maroko in s tamkajšnjo tujsko legijo udrl v Španijo od juga, njegov prijatelj general Mola pa se je postavil na čelo nacionalne vstaje na severu. Vmešavanje tujih držav v španski spor je vojno zavleklo v tretje leto. Ob obletnici je Francovo časopisje poudarjalo, da imajo nacionalisti ¾ Španije z vsem rudninskim bogastvom v svojih rokah in da bodo kljub nasprotovanju nekaterih evropskih držav vodili vojno do skorajšnje zmage. Evropsko časopisje je ob dveletnici izražalo svojo naklonjenost ponajveč generalu Francu, le sovjetski listi so napovedali zmago rdečih Špancev.

Zaenkrat na Daljnem vzhodu samo protesti. Da se zbirajo sovjetske čete okoli Vladivostoka in da stoji pod maršalom Blücherjem ob mandžurski meji armada 600.000 vojakov, priznavajo tudi ruski listi. Zavračajo pa japonske trditve, da so ruske čete že vdrle v državo Mandžukuo ter zasedle več pokrajin. Japonske proteste so v Moskvi kratko zavrnili. Preko protestov se položaj zaenkrat vsaj še ni razvil, mnenja o njem pa so deljena. Nekateri listi prorokujejo skorajšnji izbruh vojnih sovražnosti med sovjeti in Japonci, drugi spet navajajo, da se Rusija zaradi svojegla notranjega položaja ne bo spustila v nevarno igro z Japonci.

To in ono. Umrla je rumunska kraljica Marija, mati jugoslovanske kraljice Marije in grške kraljice Elizabete. — V Mariboru praznujejo začetkom avgusta 20letnico svobodne Jugoslavije. — V Grčiji je bil minuli torek silovit potres. 10.000 ljudi je brez strehe, visoko je število smrtnih žrtev. — Olimpijske igre se bodo vsled odpovedi Japonske vršile v finskem Helsingforsu. — Predsednika francoske in angleške vlade sta si nedavno sporočila, da hočeta dogodke v Čehoslovaški spremljati z veliko pozornostjo in storiti vse, da ne pride do vojnih zapletljajev. — V Breslavi je bila otvorjena velika nemška športna razstava. — Mehika je po petroleju zasegla tudi srebrne in zlate rudnike. — Japonska je očividno v denarnih škripcih. Izdala je za 300 milijonov papirja in pravi, da se je zlati zaklad narodne banke znatno povečal. — Še letos menda bo obiskal Mussolini Budimpešto. — Predsednik francoske republike pa bo obiskal London. — 22 ur po obisku angleškega kralja Jurija v Franciji je pristalo ameriško letalo z filmskimi posnetki o velikih dneh v Parizu na new-yorškem letališču. — V Kotor je priplula italijanska vojna mornarica. Jugoslovanski mornarji in ljudstvo so jo prisrčno sprejeli. — Ogri so ustanovili zvezo, ki bo skrbela za ogrske rojake, razkropljene po svetu.

Vesela bilanca.

Po priključitvi Avstrije k Nemčiji je osrednja kulturna organizacija naše narodne družine pozvala svoje prosvetne organizacije, naj do poletnih počitnic skličejo letne občne zbore. Treba je bilo pregledati naše narodne vrste v novih političnih prilikah, treba je bilo izklesati slovenski narodni obraz v Veliki Nemčiji, zgrajeni na veličini nemške narodne zavesti. Danes smemo zabeležiti razveseljivo dejstvo: Učili smo se in učili, ni nam več tuj novi nemški nazor in vemo ceniti njegove dobrine. Naša državljanska zvestoba nas je vodila v prosvetno šolo tudi h pouku o novi nemški miselnosti in o novem ustroju javnega življenja. Naša dosedanja kulturna tradicija pa in ne v najzadnji meri tudi poudarek narodne zavesti na nemški strani za Nemce sta nas vodila h poudarku naše slovenske narodne zavesti. Tudi od Nemcev priznano naše odlično zadržanje ob aprilskem glasovanju je s tem našlo svoje dvojno potrdilo: Glasovali smo v strnjeni vrsti za svojo novo državo, a glasovali v strnjeni **slovenski** vrsti! Naša državljanska in slovenska zvestoba sta povezani v najožjo celoto, izjavili smo se za Veliko Nemčijo **kot Slovenci** in ostati hočemo brezpogojno in odločno **slovenski** njeni državljani.

Naj podajamo vigredno in poletno prosvetno bilanco. Do 25 kulturnih organizacij je v minulih mesecih in tednih podajalo svoj obračun, volilo svoje nove voditelje in zastavilo prosvetni plug v novo brazdo. Sedaj je na vrsti še ostalih petnajst organizacij, ki absolvirajo svoje zbore do pričetka jesenske sezone. Eno samo društvo je — naj ime izpustimo —, ki je ostalo mrtvilno in ne ve več kam z lepoto slovenske materne govorice in kam z zvestobo slovenski narodni kulturi. Prostodušno bi nanizali imena vrlih prosvetaševvodij z Zile in Roža, nad Dravo in ob jezerih ter v Podjuni, ki so z očitnim veseljem in zanosom ostali ali postali orači slovenske prosvetne njive. To so stebri našega narodnega doma, stebri, zgrajeni iz kremena.

Kolika je dobrota narodu, če ima v vsaki fari vsaj po enega moža-voditelja, izklesanega Slovenca, z vsemi vrlinami slovenskega človeka! Dobrega, vztrajnega, vedrega, jasnega, odločnega, nesebičnega, slovenskega! On ve, da je brez trajne, organizirane, v globino in širino segajoče narodne prosvete sleherna beseda o slovenstvu našega koroškega ljudstva le prazno besedičenje. Treba je svojo narodnost doživljati, dan za dnem zavestno doživljati, če naj je razorana in pognojena zemlja, iz katere brsti in poganja življenje duha. Trda skorja zavira mlado rast. Peščenina jo ubija. Kot je jalovo katoličanstvo onih, ki se svojih verskih dolžnosti spomnijo le ob zapovedanih dneh, ravno tako je šibko slovenstvo onih, ki se dado dramiti v svojo bitnost samo po izrednih prilikah in dogodkih. Prosveta je, ki liki zdravnik odganja in mori bacile morečega materializma, katerega svet je samo še tepež za otipljivo snovjo in nizkim užitkom. Naša krščanska, slovenska prosveta je, ki z vedrim optimizmom odganja pošastne sence, ki v oblikah borega kruhoborstva, mrtvilnega obupovanja in bolestnega duševnega brezbrižja lazijo po naših dolinah in z odprtim žrelom prežijo na svoje nesrečne žrtve. Enega samega Slovenca v fari in občini, kateri je doživel svojo narodnost kot osrečujoči svet idealizma, ki edini žene motorje sveta in življenja, in fara se zgrinja in zravnava ob njem kot ob svojem glasniku in poslancu.

Naj bi segli po številkah naše včerajšnje prosvete: 40 voditeljev, svestih si cilja in poti, 5000 zborovalcev, vzbujenih in budnih, štiritisoč družin, živečih svoj lepi dan iz rodoljubja in bogoljubja ... Res je. Lahko bi nam kdo postavil nasproti tisoče eksistenc naše besede, a tujega, ne našega in ne nemškega duha. Da bi svet pomiloval reveže, ki bi kljub veličastnemu vzgledu nemškega naroda v deželi morda hoteli prodajati za bori groš svojo rodno govorico in tisočletno slovensko domačnost. Pa novi čas je obračunal s plehkimi sredstvi okorelega starega sveta, ki si je dopadal v številkah in statistikah. Danes imajo svojo vrednost samo še ideje. In naša ideja je slovenska!

Naj postavimo v pravo luč materializem, kolikor ga je na naših tleh! Oni materializem, ki ima za sebični profit in sebično korist vse na prodaj: dušo, narodnost, govorico, melodijo in kar je še resnično lepega pod soncem. V očeh je ugasnil jasni svit sonca in zvezd, pogled beži, gnan od čudnega nemira, po tleh in hlepi za večjim kosom in boljšim profitom. Nemirna je beseda in venomer izraža nevoljo in kritiko, zadirčnost in obup. Duh je izgubil prožnost svobodnega poleta in je uklenjen v račune in računarstvo, ki ga tlačijo h tlom v prah in gnoj. Cela postava je kot bi ječalo na ramenih težko, neznosno breme. V tem mračnem, tako zelo neprijaznem vzdušju naj rastejo družine in se naj sončijo otroci, v tej nevolji in sebičnosti prenasičeni atmosferi naj dihajo kmečki domovi, cvetijo vasi in procvitajo doline? Na teh trhlih temeljih naj stoji naša nova država? Saj je materializmu celo država le še molzna krava, ki naj daje in venomer daje.

Temu materializmu postavimo nasproti naš slovenski idealizem! Idealizem, izhajajoč iz štiridesetih izklesanih Slovencev in navdušujoč tisoč, pettisoč, petdesettisoč in osemdesettisoč duš broječo slovensko narodno družino. Neskrivamo pred nikomur: **za ceno našega slovenskega idealizma nismo naprodaj nikdar in za nikogar!** Iz našega slovenskega idealizma pa prostovoljno služimo državi, katere državljani smo — svobodni sinovi svoje narodne družine. ro.

Domače novice

Kje domovina si?

Kje domovina si? Ali na poljih teh?
Še pod Triglavom, okrog Karavank?
Ali po plavžih si, ali po rudnikih?
Tu, preko morja? In ni ti meja?

Iz Dume, Oton Župančič.

Slovenci smo podobni Ircem, katerih večji del živi izven domovine. Želja za koščkom zemlje ali več premoženjem in tudi nerazumevanje Angleževgospodarjev jih je gnala preko velike luže ustanavljat si novo domovino. Danes so irski izseljenci izdatna opora svojega zelenega otoka ob evropski celini.

Podlistek

Jack London: P. Holeček:

Klic divjine.

(14. nadaljevanje.)

V.

Trideset dni so vozile poštne sani z Doasna proti jugu. Ko so dospele na morsko obalo v Diejo, so bili psi tako izmučeni, da so se morali vsakolmur v srce smiliti. Od neprestanih naporov so shujšali, da jih je bila kost in koža, in noge so jim bile sama rana. Pik, ki se je nekdaj tako rad delal kruljavega, da bi mu ne bilo treba delati, je bil zdaj zares kruljav, Pust je tekel le po treh, a Dub si je bil izpahnil lopatico. Vsi so bili smrtno utrujeni.

Saj so delali nekaj mescev ko črna živina, da so porabili zadnjo trohico moči, vsaka kita, vsaka mišica, vsaka kaplja krvi je zahtevala počitka. V petih mescih so prepotovali dva tisoč pet sto milj po ledu in snegu in za poslednjih dva tisoč milj so jim dali samo pet dni počitka. Ko so pripeljali v mesto, so le stežka držali jermenje napeto; kjer pa je šlo navzdol, so se komaj še umikali, da niso prišli pod sani.

„Hi, siromački, hi!“ jih je izpodbujal mulat, ko so se opotekali po glavni ulici. „Takoj smo na mestu, potem boste pa lahko spali. Kaj ne? I seveda. Samo spali in žrli boste, ubožčki!“

Tudi možje so trdno pričakovali, da jih bodo zdaj nekaj tednov pustili na miru. Saj so zadnjih dvanajst sto milj morali preteči v snegu poleg sani in počitek bi se jim prav pošteno prilegel. Ali gori v Klondajku in v Doasnu je bilo preveč ljudi, ki so pustili doma prijatelje, neveste, žene in otroke; gora pisem in zavitkov je rasla in rasla, a razen tega je bilo treba odposlati tudi nekaj neodložljivih uradnih poročil. Moči starih psov so bile tako izčrpane, da jih nič več niso mogli poslati na pot; zato so morali stopiti novi psi na njih mesto. In ker je bil ljudem ljubši denar kakor stari, zvesti psi, so jih sklenili prodati.

Buk je slišal baratanje, videl, kako so šteli denar, in vedel, da bodo zdaj izginili mulat in ostali možje poštnih sani iz njegovega življenja, kakor so svoje dni izginili Peter, France in še drugi. Ko je dospel s tovariši v šotor svojih novih gospodarjev, je našel tam sam nered in nesnago. Tudi ženo je videl v šotoru, ki so ji rekli Mercedes; bila je Karlova žena in Edova sestra.

Buk jih je s strahom opazoval, ko so začeli zlagati šotor in ga nakladati na sani. Trudili so se, kar se je le dalo, pa niso ničesar prav napravili. Šotor so zvili tako nerodno, da je zavzel še enkrat toliko prostora na saneh, kot je bilo potreba. Posode niso umili, temveč so jo vzeli kar umazano s seboj. Ženska je delala možema povsod napotje; tekala je sem in tja, neprestano klepetala, svetovala in največkrat ugovarjala. Če sta moža privezala culo spredaj, je gotovo menila, da bi bila zadaj bolje spravljena; če sta jo pa nato naložila zadaj na sani in nametala nanjo še kaj druge prtljage, se je gotovo spomnila, da je pozabila vzeti iz cule kako neobhodno potrebno reč. Možje iz bližnjih šotorov so gledali, se drezali s komolci pod rebra in se smejali.

„Pa ste prav imenitno naložili,“ je dejal eden izmed njih. „Res, da mi ni nič mar; ali ko bi šel z vami, bi pustil predvsem šotor tu.“

„Ni mogoče!“ je kričala Mercedes in vila obupno roke. „Kaj pa naj počnem brez šotora?“

„Že pojde nekako,“ je odvrnil oni. „Pomlad je in ne bo vas menda na poti zeblo.“

Žena je odločno zmajala z glavo, a Ed in Karel sta naložila na vrh vsega še zadnjo ropotijo.

„Kaj res mislite takole naložene sani speljati?“ je vprašal nekdo.

„In zakaj bi ne?“ je zavrnil rezko Karel.

„Že prav, že prav,“ je miril oni. „Saj vendar smem vprašati. Samo zdelo se mi je, da je vaš tovor težji zgoraj kakor spodaj.“

Karel se je obrnil in nategnil vrvi, kar je mogel najmočneje; seveda je bilo tudi to še vse premalo.

„In tele sani naj ubogi psi vlečejo kdo ve koliko dni?“ je vprašal mož, ki je pravkar pristopil.

„Seveda, kdo pa?“ je odvrnil ošabno Ed. Nato je zagrabil za vajeti in poknil z bičem. „Hi! je zaklical „Naprej!“

(Dalje sledi.)

V Jugoslaviji živi 1 milijon dvestotisoč Slovencev. Imajo svojo lastno banovino in svojega slovenskega bana. Izven dravske banovine živi v Jugoslaviji še okrog 100.000 Slovencev. Živijo v večjih mestih, v južni Srbiji imajo svojo slovensko kolonijo in svoja slovenska društva. Dve večji naselbini Slovencev sta na Kosovem polju. Okroglo 500 delavcev je zaposlenih v Ravni reki, kjer kopljejo premog.

Večje od števila Slovencev v Sloveniji je število slovenskih prebivalcev izven državnih meja. Slovenska manjšina v Italiji šteje okrog 600.000 pripadnikov, na ozemlju bivše Avstrije smo koroški Slovenci (približno 100.000), v Veliki Nemčiji živijo Slovenci še v Westfaliji in Posaarju (50.000), v Madžarski je 10.000 Slovencev, v Franciji celo 40.000, v Belgiji 6 tisoč, v Holandiji 3 tisoč. V Združenih ameriških državah je nad 300.000 Slovencev, od teh jih je največ v mestu Čikagu in Clevelandu, v Kanadi samo 2 tisoč, v Južni Ameriki pa 40.000. V Afriki je 8 tisoč naših rojakov, v Avstraliji pa 5 tisoč. Vseh Slovencev v domovini in izven njenih meja je dva milijona in pol.

Kulturni zgodovinar bo moral nekoč zabeležiti, da se je slovenska narodna zavest v desetletjih po svetovni vojni znatno ojačila in da Slovenci, raztreseni po vseh delih sveta, že tvorijo zavedno slovensko narodno družino. Okrepljena slovenska narodna zavest je v prvi vrsti sad Jugoslavije, njenega postanka in dosedanjega zdravega razvoja. Veliki slovenski videc-pesnik Župančič je izrazil poslanstvo maternnega naroda v krasnih verzih v Dumi, tej veliki pesnitvi o slovenski domovini, takole: „Boš jih kot lastavke k sebi priklicala? Kakor golobe prizvala pod krov? Ali jih tuja bo slava premanila in jih nikoli več k tebi ne bo?“ Pesnikovo prvo slutnjo vrši v vzorni meri izseljeniška zbornica v Ljubljani in z njo vred vsak slovenski rojak, ki mu je pri srcu ime in čast slovenskega naroda.

Novomašne slovesnosti na Sinji planini. Župnijska kronika pripoveduje, da je bila prva nova sv. maša na Djekšah dne 12. junija 1774. 108 let je poteklo, da ji je sledila druga. Leta 1882 je imel primicijo p. Kolumban Urnik, O. S. B., pd. Šrančev. In zopet je morala čakati fara 56 let, da je mogla pozdraviti svojega novomašnika in sicer tokrat čg. Filipa Jandl-na, pd. Zavodnikovega na Djekšah. Redke so primicije na Djekšah, zato pa tembolj slovesne. V soboto dne 9. julija je bil novomašnik pri Mežnarjevem križu na svečan način sprejet; godba, petje, deklamacije, nagovori, zvonjenje in streljanje je dalo sijajen okvir dolgo pričakovanemu večeru. Skoraj vsi župljani so se zbrali ter spremljali g. novomašnika v svatovsko okrašeno cerkev. Dješka vas se je tudi odela v obleko veselja in slavnostnega razpoloženja. Pridiga čg. novomašnika, pete litanije in slov. sv. blagoslov so izpolnili večerno pobožnost. Bila je že deveta ura in cela vas je razsvetlila okna in iz obeh razsvetljenih stolpov so se oglasili jekleni ter bronasti glasovi in oznanjali vsem prebivalcem Sinje planine veselo vest nove sv. maše. — V nedeljo dne 10. julija, ko obhajajo Djekšarji takozvano „bratrino“, so se od 6. ure naprej darovale sv. maše, katerih je bilo deset, nato pa je novomašnik, nekako ob 9. uri, ob veliki asistenci stopal prvikrat k daritvenemu oltarju, kjer ga je župnija še enkrat pozdravila s petjem in deklamacijami. Dve slavnostni pridigi sta otvorili prvo sv. daritev, med katero so cerkveni pevci izvajali Gruberjevo „novo mašo“. Dan je prekoračil poldne, ko so se končale dopoldanske slovesnosti. Popoldne so se zbrali svatje na prenovljenem novomašnikovem domu ter tam preživeli nekaj lepih ter veselih ur. Če je pa na Djekšah kaka cerkv. slavnost kakor tokrat, se ta nadaljuje nekaj dni. Tako je bilo še prihodnji ponedeljek mrtvaško opravilo z desetimi sv. mašami za vse rajne farane in v prvi vrsti za novomašnikovega očeta, ki je preminul l. 1931. — Sploh moramo poudariti, da je bilo te dni na Djekšah darovanih preko trideset sv. maš. Slovesnosti so potekle v najlepšem redu in miru, le dež in vihar je nekoliko motil, toda za take pojave se utrjeni Djekšarji malo zmenijo. Ljudstva je bilo v cerkvi toliko, da igla ne bi mogla pasti na tla. Ta dan bo zabeležen v dješko kroniko in mladi rod, Bog daj, bo čez nekaj let pripovedoval: Še živo se spominjam zadnje primicije in zopet smo eno dočakali.

Gorentschach—Gorenče. (Nova maša.) Hodil je potnik na goro, na goro visoko. Dolgo je hodil, trinajst let. Večkrat je bil truden in zdelan, a slednjič je srečno prišel do cilja. France Brumnik je bil tisti potnik, ki je po trinajstih letih dolgotrajnega študija 3. t. m. pel pri nas novo sv. mašo. Pokanje topičev, belo-rumena zastava na zvoniku, mlaji in venci ter slovesno zvonjenje zvonov je naznanjalo veliki dan. V petek zvečer smo sprejeli g. novomašnika, nakar je imel v cerkvi sv. blagoslov. Prvič je dal vernikom blagoslov z Najsvetejšim. Nova maša je bila na prostem pod košatima, starima lipama v bližini cerkve. Med mašo je bilo ljudsko petje. Najprej pa je v globoko zasnovanem govoru g. župnik iz Medgorij, tukajšnji rojak Niko Marktl razlagal pomen velikega dneva. Glasno in krepko so zvenele njegove besede, ko je govoril o nalogah duhovniškega stanu in o zadržanju in odnosu vernikov do duhovnikov. Po sv. maši je gospod novomašnik delil novomašniški blagoslov. Potem se je številna množica vernikov razšla, povabljene goste pa je zbral g. novomašnik v gostilni pri Fau-u, kjer se je vršil svečani obed. Tu se je izrekla marsiktera napitnica na zdravje in srečo primicijantovo. Slovesnost se je zaključila s slovesnim blagoslovom, ki ga je imel novomašnik v farni cerkvi. Na mnoga srečna leta!

Minister dr. Goebbels je povodom svojega potovanja po alpskih pokrajinah posetil tudi Koroško. Na cesti pod Visokim Klekom ga je v sredo 20. t. m. pričakovalo prvo odposlanstvo, otroci so mu darovali šopke planinskih rož, nakar se je preko Špitala in Beljaka vozil proti Celovcu. Deželno mesto je bilo odeto v zastavo, meščanstvo pa je sprejelo ministra z velikim navdušenjem. V deželni hiši, kjer so mu bile predstavljene koroške osebnosti, je dr. Goebbels med drugim izjavil tudi sledeče: „Če je Schuschnigg nekoč dejal, da je treba Koroško obdati z bodečo žico in je koncentracijsko taborišče gotovo, potem si je s tem povedal svojo lastno smrtno obsodbo. Mi vzamemo to koroško ljudstvo in deželo močno in zvesto na svoje nemško srce in s srcem naše nemške dežele in ljudstva bo ostala Koroška vsikdar povezana.“ Minister je iz Celovca odpotoval v Gradec, kjer je istotako navdušeno nagovoril številno zbrano občinstvo.

12.100 manj brezposelnih v deželi! Po štirih mesecih Velike Nemčije se je število brezposelnih znižalo za 12.100 delavcev. Začetkom marca je znašalo 18.500, začetkom junija pa komaj 3400 oseb. Delovni urad je skupno posredoval v tem času 15.000 službenih mest. V kmetijstvu, stavbarstvu in gozdarstvu je čutiti rastoče pomanjkanje delavstva, kar je predvsem kmete vodilo v silno zadrego. Že danes pravijo gospodarji, da si bodo v bodoče pomogli potom vzajemnega dela tako, da bodo drug drugemu kosili, želi in spravljali. Nekoliko upanja vzbujajo tudi pocenjeni stroji, katere si bojo ponekod že v jeseni nabavili zadružnim potom.

Prošnja. Preč. g. župnik Vinko Poljanec iz Škocijana se nahaja že dalje časa v bolnici pri celovških elizabetinkah. Njegova bolezen je resna, a je upanje, da gospod župnik vendarle okreva. Svojim sobratom in rojakom se priporoča v molitev za zdravje.

Ferlach—Borovlje. Moj šoci je pa v Štajre bandrov, Tovnöj on bolan leži. Meni pa pošte sem pošilja, da ga glavica boli... Stara borovljanska pesem, posneta iz življenja boroveljskih puškarjov, ki je marsikateremu prišla zopet na misel dne 18. t. m., ko je odpotovalo 16 puškarjev v Šteyer na bivšo gornjo avstrijsko, kjer se nahaja velika orožarna. Borovlje same so videle vesele, a tudi žalostne čase in kolikorkrat je imela dotična tovarna posebna naročila za kake druge države, tedaj so bili puškarji tam vedno radi sprejeti in so prišli včasih tudi na zelo dober zaslužek. Delo je trajalo včasih po več let in ko je bilo končano, so se naši piliji vračali zopet v domovino. Danes tam ne delajo več samo orožja, ampak tudi avtomobile in bicikle in delo se je začelo s polno paro. Tudi delavci, ki vsled pomanjkanja dela že več let niso bili zaposleni pri svojem poklicu, so se začeli spravljat tja in v kratkem gre menda zopet en transport. Ne samo mladi fantje, tudi precej starejših je vmes. Morda se najde med temi kateri, ki bi enkrat našim bralcem poročal, kako se imajo in kako jim gre!

Ferlach—Borovlje. Že pred več kot 10 leti je boroveljska občina kupila takozvano Vrbančkovo posestvo na Rutah za 32.000 šil. Gozd je bil tedaj dobro zaraščen, les se je posekal, da je dobila občina precejšnji del zgorajšnje svote nazaj. Da bi se na kak način pomagalo kmetom, se je tedaj napravila in vredila tam gor lepa pašna planina, da bi domači kmetje dajali svojo živino tja, kar je bilo zelo priporočljivo. Ko je bilo že vse popravljeno in se je živina tam tudi že pasla, se je izkazalo, da se stvar ne obnese, predvsem ker je bilo v suši premalo krme, pojavile so se pa tudi še druge težkoče. Že dalje časa sem so se občinski očetje bavili z mislijo, da bi posestvo zopet prodali, ker za občino ni imelo pomena. Že prejšnje obč. zastopstvo je sklenilo prodajo in sedanji župan s sosvetom je prodajo izvršil. Zemljišče z vsem, kar je gori in kakor stoji, je kupil Valentin Korenjak na Rutah za ceno 8500 šil. — Dela pri poslopju za carinike v Podljubelju dobro napredujejo in bodo hiše še letos izgotovljene. A tudi drugod je delo v polnem teku, tako da marsikje že primanjkuje delavcev. — Tudi ženili smo se. Stani Šparovec si je mislil, če je oče pripeljal ženo iz Ljubelja, zakaj bi ne šel tudi on tja po nevesto. In pripeljal je gdč. Berto Fuss, v cerkvi sv. Lenarta je bila poroka in nato so se z č. g. župnikom vred pripeljali vsi na Dole, kjer se je vršila gostija v Šparovčevi hišici. Bilo srečno!

St. Veit i. J.—Št. Vid v Podjuni. (To in ono.) S počitnicami je spet zaživelo okoli Zablatniškega jezera ali Turnersee-ja. Menjavaje se taborijo tod člani mladin. organizacij. Začetkoma so bili višješolci, nato fantje in dekleta, predzadnji teden pa same članice nemške dekliške zveze. Bilo jih je nekaj nad sto. Ob severovzhodni obali imajo svoje kopališče, prav tam v gozdu pa svoje taborišče. Tam telovadijo, pojejo in delajo izlete na Obir in okolico. Od pomladi naprej so po novodograjeni cesti zvezani s Klopinjskim jezerom. — V petek 15. t. m. je umrl Starčev Nace s Proboja, fant v najlepših letih. Nedeljo prej ga je bil konj udaril v trebuh. Zdravniška pomoč je bila zaman. Naj počiva v Bogu! — V sredo 20. t. m. so praznovali naš domači gospod župnik Feliks Zulechner svoj 25letni mašniški jubilej. Cerkveno slavje se je vršilo minulo nedeljo. — V nedeljo 17. t. m. pa smo imeli občni zbor naše „Danice“ in bomo o poteku poročali posebej. Na god sv. Ane nas je več napravilo izlet na Obir.

Iz velikovške in grebinjske okolice. (Povodenj.) Smo res v mokrem letu. Menda ne mine dan, da ne bi deževalo. Nas okoli Velikovca je predzadnjo nedeljo zalotilo neurje, kakršnega ne pomnimo. V Vovbrah so ravno nesli mrliča v pogrebu, pa so se morali umakniti divjemu hudourniku. Vsi gorski mlini ob sicer nedolžnem potočku so se porušili. V Vovbrah je odneslo celo dve kravi, v Klečah so bila stanovanja, hlevi in vrtovi tekom kratkih uric do 1.50 metra visoko nagromadeni s peskom in blatom. Posebno hudo so prizadete Kleče, kjer so uničena žitna polja in sadni vrtovi. V desetih minutah je bil lepo obetajoči pridelek uničen. V neurju so ljudje reševali, ker se je dalo, proti večeru so prišli na pomoč gasilci, vojaki in SA-čete. Škoda je ogromna in gospodarji se nadejajo državne pomoči, ker jim sicer grozi huda lakota.

Drobiž. Letnik 1918 in mlajši se lahko do 5. januarja 1939 javijo v prostovoljno vojaško službo in sicer v skupine, v katerih želijo služiti. — S 1. oktobrom se izenačijo plače bivših avstrijskih državnih urednikov z onimi v rajhu. — Do konca junija je posetilo cesto pod Visokim Klekom 62.000 oseb. — Zlati novci za 10 in 20 mark bodo s 1. avgustom vzeti iz prometa. — 5. avgusta so v Celovcu izpiti za mizarske pomočnike. — 15letni srbski dijak Miloš Javič, ki biva na letovanju v Ribnici, se je težko ponesrečil. Povozil ga je avto in se nahaja v deželni bolnici. — V Košuti se je smrtno ponesrečil feldvebel Helmut Rast. Ker pogrešanega sicer niso mogli najti, ga je iskalo letalo. Letalec je zasledil truplo v Košutniku na nepristopnem mestu. — 48letni kajžlar Matevž Smrekar iz Medgorij je bil vsled sramotenja države obsojen na 4 tedne zapora. — V Celovcu je umrl bivši urednik lista „Freie Stimmen“ Josef Freisinger. — V Celovcu je umrl trgovec s semeni Josef Keuschnig. — Ob Baškem jezeru bodo zgradili s prispevki Posaarcev velik mladinski dom. — V Celovcu je sedež gozdarskega urada za Koroško in Štajersko.

Naša prosveta

Dr. V. Meršol:

Skrb za dedno zdravo potomstvo.

(Nadaljevanje.)

Križal je dalje rumene potomce med seboj in opazil, da je v drugem rodu tri četrtine rumenih potomcev, ena četrtina pa zelenih. V rumenem križancu je morala torej biti skrita ali podležna (recesivna) tudi lastnost za zeleno, ki se je pa pokazala šele v drugem rodu. Pri zopetnem križanju zelenih potomcev so imeli ti le zelene potomce in tako predstavljali čist rod. Pri nadaljnem opazovanju in križanju treh četrtin rumenih grahov je dognal, da je imela le ena črtrtina rumene potomce, ki so bili čistega rodu, dve četrtini pa sta imeli mešane, rumene in zelene, v zopetnem razmerju treh četrtin rumenih in ene črtrtine zelenih. Takih in podobnih poizkusov na rastnih vrtnih rastlinah je napravil Mendel tekom let preko 10.000.

Pozneje so se bavili tudi drugi učenjaki z istim vprašanjem in v celoti potrdili Mendelove zaključke, istočasno pa tudi dognali, da Meddelovi zakoni o podedovanju veljajo za vsa živa bitja, tudi za človeka. Ugotovili so ponovno, da se nekatere telesne lastnosti, posebnosti in nagnjenosti pri ljudeh podedujejo v prevladujoči obliki, tako da nastopajo v vsakem rodu in pri vseh ali pri večini članov, druge pa v skriti, podležni obliki,

Rojak! Pozor!

Kam v nedeljo 31. julija? V Globasnici nastopijo spodnjepodjunski moški, dekliški in tamburaški zbori! Začetek točno ob 3. uri. Vstopnina 40 pfenigov. Na svidenje!

ker se pojavljajo samo redko, večkrat po preskoku nekaj rodov. Isto je bilo ugotovljeno za bolezni. Odkritje teh novosti je vzbudilo ogromno zanimanje med učenjaki, ki se bavijo z biologijo (vedo o življenju), in antropologijo (človekoslovje). Važnosti Mendelovih zakonov pa so se začeli zavedati posebno zdravniki, katerim je ležala pri srcu ne toliko množina kot pa kakovost prebivalstva.

Katere bolezni oziroma nagnjenosti pa se podedujejo?

Poudariti moramo takoj, da niso vse bolezni in napake, ki jih prinese novorojenček s seboj na svet, podedovane. Marsikatere bolezni so pridobljene šele tekom razvoja v materinem telesu, imenujemo jih prirojene. Poleg bolezni samih se večkrat podeduje za gotove bolezni nagnjenost ali naklonjenost, ki prehaja od rodu do rodu.

To velja še prav posebno za jetiko ali tuberkulozo. Ker se v družinah, kjer ima eden roditeljev tuberkulozo, javlja ta tudi pri otrocih, se navadno misli, da je jetika dedna bolezen, pa ni res. Dedna je samo nagnjenost ali telesno razpoloženje za jetiko. Iz tega si tudi lahko razlagamo, zakaj taki manj odporni otroci obole za jetiko: obole zaradi tega, ker so v družini stalno izpostavljeni okuženju, posebno v otroški dobi, ko se plazijo po tleh in pridejo v stik s pljunkom jetičnega bolnika, v katerem vse mrgoli bolezenskih kali tuberkuloze.

Tudi za spolno bolezen sifilido velja približno isto. Otrok se okuži v materinem telesu, ako je kateri od roditeljev bolan za to boleznijo.

Prav pogosto vprašujejo ljudje, ali je rak dedna bolezen. Tudi rak se ne podeduje. Podeduje se samo nagnjenost in zmanjšana odpornost proti raku. Vemo tudi, da je nagnjenost k sladkorni bolezni dedna, ni pa dedna sama bolezen, isto velja za protin in zamaščenost.

(Dalje sledi.)

Gospodarski vestnik

Zlaganje zemljišč (komasacija).

Postanek kmetij je zanimiv kos gospodarske zgodovine. Nekako do srede minulega stoletja kmetje niso smeli svobodno razpolagati s svojo zemljo. Nahajali so se s svojo družino in imetjem v neke vrste varuštvu zemljiške gospode, ki je bila ali posvetna ali cerkvena. Po zemljiški odvezi in osvoboditvi kmetov iz tega varuštva so začele nastajati kmetije sedanjega obsega. Zemlja, ki je bila dolgo časa morda last soseščine ali plemstva, je polagoma prehajala v kmetovo last, tudi med kmeti samimi se je razvila kupčija za kose zemlje. Svoboda nakupa in prodaje in dedovanje so delni vzroki, da so nastale kmetije, katerih zemljiške parcele so raztresene, nevezane v mejah ene občine ali še celo izven meja. Zaokrožene, arondirane kmetije so postale redkost. Raztresena lega je zvezana z večjimi gospodarskimi stroški in tirja večji obzir do sosedov-mejašev. Država je nato izdala poseben zakon, po katerem sta si kmeta-mejaša dolžna pri obdelovanju njiv medsebojno obzirnost. Ta zakon je imel za posledico razmejitev njiv po ozarah in tirja razmerno veliko dobrohotnost kmetov-sosedov.

Že v stari monarhiji je poseben zakon omogočal pod gotovimi pogoji zlaganje zemljišč ali komasacijo. Njegovih ugodnosti so se kmetje le delno poslužili. Nemčija Adolfa Hitlerja skuša pospeševati zlaganje potom posebnega zakona, ki je izšel 26. junija 1936 in bo v kratkem uveden tudi na ozemlju bivše Avstrije. Zakon je uvedel posebne urade, katerih naloga je olajševanje in pospeševanje zlaganj. Dočim je nekdanji zakon tirjal sporazum sosedov pri zlaganju, sme po novem paragrafu deželni kmečki vodja sporazumno s krajevnim kmečkim vodjem in županom zlaganje zemljišč kratkomalo odrediti. Pri tem so kmetje deležni dalekosežnih ugodnosti.

Država zasleduje s svojim komasacijskim zakonom predvsem podvig kmetijske proizvodnje. Obdelovanje arondiranih zemljišč je lažje in donosnejše. Lažje se uporabljajo kmetijski stroji, s čimer se skrajša delovni čas in poceni kmetijsko delo. V veliki meri postane ročno delo odvišno, kar je v času pomanjkanja kmetijskih delavcev seve važna zadeva. Zveza med domom in poljem postane ugodnejša, zgradijo se lahko poljska pota bolj načrtno in praktično. Ker odpadejo ozare, se meja težje zabriše in je manj sporov med sosedi. Obseg kmetije postane vidnejši in trajnejši. Posebno važno je dejstvo, da je na večjih površinah lažje skrbeti za čiste njive in je zatiranje plevela in drugih poljskih škodljivcev uspešnejše. Z izboljšanjem gospodarstva in obdelovanja raste veselje za kmetovanje, s točno zarisanimi in preglednejšimi mejami pridobiva soseščina na ugledu. Sosedi v dobrem prijateljstvu so dostopnejši vzajemnim melioracijam, zadružnim nabavam strojev in gospodarskemu pouku, ker odpade ali se vsaj omili medsebojna zavist, ki upropašča toliko domov.

Nemški strokovni listi navajajo še eno veliko prednost komasacij. Po njihovih računih bi se kmetijska proizvodnja po splošno izvedenem zlaganju v vsej državi dvignila za letnih 100 milijonov stotov ali milijon vagonov, kar bi zajamčilo prehrano države iz lastnega pridelka. Hkrati bi postalo kmetovanje na zaokroženih kmetijah prijetnejše, lažje in uspešnejše, kar bi dvignilo kmetov ponos in kmetovo veselje.

Kakor postava o dednih kmetijah tako terja tudi komasacijski zakon trezno razsodnost kmetov-gospodarjev. Kdor dobro pozna in oceni ustroj dednih kmetij, jih mora ceniti, ker prinaša zakon o dednih kmetijah doslej nezaslutene dobrote in ugodnosti, ki zdaleka odtehtajo morebitne male nevšečnosti. To je še očitnejše pri komasaciji ali zlaganju. Poudarek tega zakona pa je v složnosti in vzajemnosti kmetov-sosedov. Kajti složnost in vzajemnost sta posebno v kmetijstvu neobhodno potrebni gospodarski in nravni vrlini.

—

Poprava hlevov in gnojišč. Svoječasno pred priključitvijo že so kmetje vložili dokaj prošenj za državno subvencijo za poprave hlevov in naprave gnojišč. Deželna kmečka zveza v Gradcu sedaj javlja, da se prošnje, vložene pred 10. aprilom t. l., ne bodo vpoštevale. Treba je vložiti nove prošnje, katerih formularje dobijo gospodarji pri krajevnih kmečkih vodjih.

Razdolžitvena akcija. Termin za vlogo prošnje za razdolžitev kmetij je omejen z 31. decembrom tekočega leta. Gospodarji naj torej svoje prošnje mirno in stvarno pripravijo, oskrbijo si naj potrdila svojih upnikov in za hipotečne dolgove izvlečke iz zemljiške knjige. Ti izvlečki so glasom zakona prispevka prosti, gospodar pa mora pri sodniji pokazati potrdilo krajevnega kmečkega vodje, da jih rabi v svrho dokaza svoje zadolžitve. Prošnja za razdolžitev se napiše na posebnih formularjih, ki jih ima občinski urad oz. okrajno kmečko vodstvo. Ker se bodo pri reševanju upoštevale samo izdatno obrazložene in z dokazi podprte prošnje, naj jih kmetje vestno in skrbno pripravijo in opremijo.

Ovčjereja prihaja do novega ugleda. Težišče našega kmetijskega gospodarstva vobče je v živinoreji. H tej spada tudi ovčjereja. Razsodni kmetje bodo vedeli, da je pridelovanje volne z novimi političnimi prilikami sila izgledna in donosna gospodarska panoga. Pričakovati je, da bo država ovčjerejo podprla z mnogimi ugodnostmi, imela pa pri tem pred očmi seve tudi interese ostale živinoreje. Ovca je skromna in odporna žival ter daje vrhutega poceni mleko in meso. Za višje ležeče kmetije, ki so nekdanjo rejo opustile in se morda s skrajno težavo držale pokonci, postane ovčjereja poglavitna panoga. Pripomniti je še, da je tudi za to delo potrebno izdatno strokovno znanje in primerna skrb.

„16 jih je vrgla," tako pripoveduje vsa vesela gospodinja o spočeti družinski sreči v svinjskem hlevu. A njeno veselje bi bilo manjše, če bi vedela, da se prašiči najboljše vzredijo pri številu 12 in 13. Ostale odriva mladi zarod od matere in korita in zato hirajo na teži in postavi. Skrbna gospodinja bo torej pri številni skotitvi oddala odvišne pujske revnejšemu sosedu, da jih vzredi zase. Sicer bi se ji znalo zgoditi, da bo med številnimi pujski vzredila tudi nosilce kužnih in drugih bolezenskih bacilov in s tem škodovala sebi in svoji veliki skrbi.

Tržni red tudi pri lesu. Tržni red, ki urejuje prodajo in nauk kmetijskih pridelkov, se z zakonom od 5. julija raztegne tudi na les. Do 1. avgusta se morajo javiti uradu tržne organizacije vsa podjetja, ki se pečajo z lesom. Naštejemo nekatera važnejša podjetja: gozdarska podjetja, žage, tovarne za furnirje, izdelovalci zabojev, sodarji, lesni trgovci, stavbna podjetja, mizarji, kolarji, usnjarji itd., nadalje pekarije, izdelovalci peči in druga slična podjetja, ki v svojem obratu uporabljajo les in lesne izdelke. Formularje za prodajo izdajajo občinski uradi.

Zelenjadne in sadne cene na beljaškem trgu. Tržni urad je določil za Beljak naslednje najvišje cene za zelenjad in sadje: letošnji krompir (1 kg) 12 pfenigov nakup, 16 pfenigov prodaja, karfijol 23, 30, špinača 1. vrste 16, 20, zelje v glavah 20, kumare 38, 50, cvetača 23, 30, pesa 20,25, namizne buče 16, 20, korenje 32,40, čebula 23, 30, ribizlji 60, smokulje 70, jabolka 60, salata v glavicah (komad) 5, peteršilj (zvezek) 7, zagode (liter) 80, črnice 20 pfenigov.

Mark Twain:

KRALJEVIČ IN SIROMAK

22.

Nadškof je že imel svoj govor, že je tudi mazilil novega kralja s svetim oljem in ravno, ko mu je hotel položiti kraljevsko krono na glavo, se zasliši močan otroški glas: „Stoj!" Pravi kralj Edward se je preril skozi vrsto stražarjev ter stekel v katedralo, kjer je bilo kronanje!

Zanimivosti

Pravljica iz tisoč in ene noči. Sestra egiptskega kralja Faruka, princezinja Favzija, se je zaročila z iranskim prestolonaslednikom. O njeni poroki že danes polnijo listi svoje stolpce. Vršila se bo v iranskem glavnem mestu Teheranu. Nevesta bo nosila obleko, stkano iz zlata ter posuto z biseri in briljanti. Prednja kolesa kočije, s katero se bo mladi par vozil po mestu, bodo iz čistega zlata, vsi drugi deli pa z zlatom okovani. Posodje za svatbeno mizo bo iz čistega zlata. Samo krona, ki jo bo nevesta nosila, bo vredna okoli dva milijona angleških funtov. Še služabniki in natakarji bodo bogato okinčani. Nevesta sama po muslimanskem obredu ne prisostvuje poroki, marveč opazuje skozi neznatno okence, kako ženin podpiše poročno listino. Nato se preseli v harem, kjer ostane zaprta za zunanji svet. Tem predpisom se bo pokorila tudi princezinja Favzija, četudi je vzgojena v modernem duhu. Za poročne slavnosti se zanimajo posebno Amerikanci in so njihovi časnikarji že na poti v Teheran.

V nedeljo dne 31. julija 1938

koncert s plesom

v gostilni Smeričnik (Winkelwirt) v Borovljah.

Dopoldne koncert, od 3. ure naprej tudi ples. Za dobro pijačo in dobra jedila po najnižjih cenah je poskrbljeno.

43 A. Smeričnik, gostilničar.

Tujski promet! Dopustniki pozor!

Dnevno sveže jadranske ribe, pripravljene kot v Dalmaciji, dalje moje daleč znane tajne specijalitete, kakor ražnjiči, na ražnju pečeni čevapčiči, najboljša dalmatinska vina, opolo, lisanec, dingač in muškat.

Primerne cene! Dobra postrežba!

Silovič, Adriatische Weinstube

Klagenfurt, Renngasse 4. 45

Organist in cerkovnik se sprejme. Več v upravi lista. 44

Za S 5 na mesec dobavlja 54

posnemalnike

Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164

Ceniki zastonj Zastopniki se iščejo

Za uredniški del lista odgovarja Dkfm. Vinko Zwitter. Za oglase: Rado Wutej. Založnik: Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna: A. Machat i. dr., Wien, V., Margareten platz 7.